

BİTLİS ÇOCUK EVLERİ SİTESİ MÜDÜRLÜĞÜ ZİYARETİ RAPORU

Rapor No:
2022/36

Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulu'nun 09.08.2022 tarihli ve 2022/527 sayılı kararıyla oy birliği ile kabul edilmiştir.

KISALTMALAR.....	3
1. GİRİŞ.....	4
2. ZİYARET YÖNTEMİ.....	5
3. GENEL BİLGİLER.....	5
3.1. MERKEZ HAKKINDAKİ GENEL BİLGİLER.....	5
3.2. MERKEZ PERSONELİ.....	5
3.3. KORUMA ALTINDA BULUNAN KİŞİLER.....	6
4. TESPİT, GÖZLEM VE GÖRÜŞMELER.....	7
4.1. FİZİKSEL KOŞULLAR.....	7
4.2. İŞKENCE VE KÖTÜ MUAMELENİN ÖNLENMESİ, DİSİPLİN VE ŞİKÂYET MEKANİZMALARI.....	8
4.3. SAĞLIK HİZMETLERİ.....	8
4.4. PSİKO-SOSYAL SERVİS HİZMETLERİ.....	9
4.5. EĞİTİM, FAALİYETLER VE GÜNLÜK YAŞAM.....	10
4.6. DIŞ DÜNYA İLE İLETİŞİM, ZİYARET VE AİLELERLE ETKİLEŞİM.....	11
4.7. BESLENME.....	13
5. DEĞERLENDİRME VE TAVSİYELER.....	13
5.1. DEĞERLENDİRME.....	13
5.2. TAVSİYELER.....	13
5.2.1. MERKEZ İDARESİNE YÖNELİK TAVSİYELER.....	13
5.2.2. BİTLİS AİLE VE SOSYAL HİZMETLER İL MÜDÜRLÜĞÜNE YÖNELİK TAVSİYELER.....	14
5.2.3. AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞINA YÖNELİK TAVSİYELER	

KISALTMALAR

BM : Birleşmiş Milletler

COVID-19 : Yeni Korona Virüs Hastalığı

CPT : Avrupa İşkenceyi Önleme Komitesi

İŞKUR : Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü

OPCAT : İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol

TIHEK : Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu

UÖM : Ulusal Önleme Mekanizması

1. GİRİŞ

1. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TİHEK); 6701 sayılı Kanunla, insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmek üzere kurulmuştur.
2. Türkiye, 14.09.2005 tarihinde İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler (BM) Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokolü (OPCAT) imzalamıştır. 2011 yılında onaylanarak yürürlüğe giren ve Türkiye açısından bağlayıcılık kazanan OPCAT’ın 1’inci maddesine göre Protokolün amacı: *“bağımsız uluslararası ve ulusal organların, işkence ve diğer zalimane, insanlık dışı ya da aşağılayıcı muamele ya da cezayı önlemek için, kişilerin özgürlüklerinden mahrum bırakıldığı yerlere düzenli ziyaretlerde bulunacağı bir sistem kurmaktır.”*
3. 6701 sayılı Kanun’un 9/1-ı bendi uyarınca OPCAT hükümleri çerçevesinde ulusal önleme mekanizması (UÖM) olarak görev yapmak Kurumun görevleri arasında yer almaktadır. Kanunun 2/1-k bendine göre UÖM: *“İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol hükümleri çerçevesinde kişilerin özgürlüklerinden yoksun bırakıldığı yerlere düzenli ziyaretler yapmak üzere oluşturulan sistemi”* ifade etmektedir.
4. 6701 sayılı Kanun’un 9/1-j bendinde, kurumun özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin buldukları yerlere haberli veya habersiz düzenli ziyaretler gerçekleştirmek görevini haiz olduğu ifade edilmiştir. Bu bağlamda çocukların koruma altına alındığı yerlere ziyaret gerçekleştirmek TİHEK’in görev ve yetki alanına girmektedir.
5. Çocuk Evleri Sitesi; 2828 sayılı Sosyal Hizmetler Kanun’un 12’nci (Ek: 1/2/2007-5579/1 md.; Değişik: 6/2/2014-6518/14 md.) maddesi uyarınca: *“Korunma ihtiyacı olan çocukların bakımlarının sağlandığı aynı yerleşkede bulunan birden fazla ev tipi sosyal hizmet biriminden oluşan kuruluşlardır.”*
6. Yukarıda anılan çerçevede, Bitlis Çocuk Evleri Sitesi Müdürlüğü’ne¹ 08.12.2021 tarihinde bir ziyaret gerçekleştirilmiş olup ziyaret heyetinde,

---

¹ Bundan sonra kısaca Merkez olarak ifade edilecektir.

... yer almıştır. Ziyaret COVID-19 salgını sebebiyle “zarar vermeme ilkesi” gözetilerek, temizlik-maske-mesafe kurallarına riayet edilerek gerçekleştirilmiştir.

7. Bu rapor, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulunun 09.02.2021 tarihli ve 147 nolu toplantısında alınan 2021/16 sayılı karar ile 30.11.2021 tarihli ve 5724 sayılı Başkanlık Olur’u uyarınca Bitlis Çocuk Evleri Sitesi Müdürlüğü’ne 08.12.2021 tarihinde gerçekleştirilen ziyaret neticesinde edinilen tespit, gözlem ve şikâyetlerin ulusal ve uluslararası normlar bağlamında değerlendirilmesini içermektedir.

2. ZİYARET YÖNTEMİ

8. Ziyaret, Merkez Müdürü ve Bitlis Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdür Yardımcısı ile yapılan ilk görüşmeyle başlamıştır. Görüşmede TIHEK’in görev ve yetkileri, UÖM, ziyaretin amacı, ziyaretin türü ve ziyarette kullanılacak olan yöntem hakkında bilgiler verilmiştir. İdareden, Merkezde bulunan çocuklar ile ilgili, Merkezin günlük işleyişi ve personel hakkında genel bilgiler alınmış, Merkezden talep edilen bilgi ve belgelerin listesi İdareye verilmiştir. Ardından İdari binada bulunan revir, etkinlik odası, kurs alanları, çok amaçlı salon, uyum odası ziyaret heyeti tarafından yerinde incelenmiştir. Akabinde Merkezde çocukların kaldıkları evler ziyaret edilmiş, evde olan çocuklar ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Merkez İdaresi ile kapanış toplantısı yapılmış; ziyaret sonrası hazırlanacak raporun Merkez İdaresi ve diğer ilgili makamlar ile paylaşılarak tavsiyelerin Kurumumuz tarafından takip edileceği ve takip ziyareti yapılabileceği bilgisi verilmiş; ilgili bilgi ve belgeler alınarak ziyaret sonlandırılmıştır.

3. GENEL BİLGİLER

3.1. MERKEZ HAKKINDAKİ GENEL BİLGİLER

9. 2015 yılında hizmete başladığı anlaşılan Merkez, Bitlis il merkezinde ve ulaşımın kolay olduğu bir lokasyonda bulunmaktadır.
10. Merkez, yapılan sosyal inceleme sonucunda haklarında bakım tedbiri uygulanmasına karar verilen 0-18 yaş arası çocuklara hizmet vermektedir.
11. Merkez 40 kişi kapasitelidir. Kapasitenin üzerine çıkıldığı durumlarda Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ile yapılan görüşmelerle nakil işlemleri gerçekleştirildiği beyan edilmiştir.

3.2. MERKEZ PERSONELİ

12. Merkezde çalışan personele ilişkin tablo aşağıda yer almaktadır:

UNVAN	KADRO SAYISI
Müdür	1
Sosyal Hizmet Uzmanı	2
Psikolojik Danışman	1
Psikolog	2
Çocuk Eğiticisi	1
Öğretmen	1
Yurt Yönetim Memuru	1
Bakım Personeli	16
Sağlık Memuru	1
Güvenlik Görevlisi	4
Temizlik Personeli	7
Hizmetli	1

13. Merkezin, umumiyetle kapasitesinin altında çalışması sebebiyle yönetim ve hizmetin görülmesi bakımından personelin yeterli olduğu, Merkezde görev yapan meslek elemanlarının insan hakları eğitimi aldığı bilgisi alınmıştır.

3.3. KORUMA ALTINDA BULUNAN KİŞİLER

14. Merkezde bulunan evlere çocukların yaş gruplarına göre yerleştirildiği, yerleştirilmelerin 0-6 yaş grubu çocuklar için karma, 7-12 yaş arası erkek, 7-12 yaş arası kız ve 12-18 yaş arası kız çocuk şeklinde yapıldığı bilgisi alınmıştır.

15. Ziyaret tarihi itibarıyla; 7'si erkek, 18'i kız toplam 25 çocuğun kayıtlı bulunduğu, Merkezde fiilen kalan 21 çocuk olduğu, Merkeze kayıtlı 4 çocuğun üniversite öğrenimi gördüğü ve Kredi ve Yurtlar Kurumu yurtlarında kaldığı öğrenilmiştir.

16. Merkezde Cerebral Palsi (kas hastalığı) hastası olan 1 çocuk gelişim geriliği olan 2 çocuk bulunduğu, bu çocukların kendi yaş ve cinsiyetine uygun blokta kaldığı gözlenmiştir.

17. Bakım ve koruma altına alınmış çocukların eğitim ve yaş durumlarına göre harçlık aldıkları bilgisi alınmış olup, harçlık miktarları ziyaret tarihi itibariyle aşağıdaki tabloda gösterildiği gibidir.

Eğitim Düzeyi	Harçlık Miktarı
İlkokula devam eden (1.2.3.4. sınıf)	141,27 TL
Ortaokula devam eden (5.6.7.8.sınıf)	211,90 TL
Liseye devam eden (9.10.11.12. sınıf)	282,53 TL
Üniversiteye devam eden	470,89 TL

4. TESPİT, GÖZLEM VE GÖRÜŞMELER

4.1. FİZİKSEL KOŞULLAR

18. Sevgi Evleri Projesi, koğuş sistemiyle yürütülen kuruluş bakımı yerine daha küçük birimlerde, aile ortamını andıran yapılar ve ilişki sistemi içerisinde çocukların yaşayacağı küçük villa tipi binalardan oluşan site içerisinde yürütülmektedir.² Bu projeye göre kurulan kampüs içerisinde; çocukların kaldığı 4 ev, 1 idari bina ve ilk müdahale birimi için kullanılan 1 ev bulunmaktadır.

19. Merkez bahçesinin etrafı bir duvar ile örülü olup, Merkez bahçesinde çocukların zaman geçirebilecekleri herhangi bir alan olmadığı görülmüştür.

20. Merkezde çocukların kaldıkları evlerin tamamı ziyaret edilmiş ve bütün evlerin teşrifatının aynı standartlarda yapıldığı görülmüştür. Ancak 0-6 yaş grubu çocukların kaldığı bölümlerde çocuklar için tehlike oluşturabilecek sivri uçlu mobilyaların olduğu, çocukların kolayca ulaşabileceği prizlerin kapaksız olduğu, banyo ve temizlik malzemeleri için depo olarak kullanılan odaların kapılarının açık olduğu gözlemlenmiştir.

21. Merkezde ihtiyaç halinde devreye giren jeneratör bulunduğu görülmüştür.

² <https://www.aile.gov.tr/siirt/kuruluslarimiz/cocuk-evleri-sitesi-mudurlugu/>

22. Evlerin ve idari binanın ısıtma ihtiyacının doğalgazla karşılandığı, ziyaret günü çocukların kaldığı evlerin yeterli sıcaklıkta olduğu gözlemlenmiştir.

4.2. İŞKENCE VE KÖTÜ MUAMELENİN ÖNLENMESİ, DİSİPLİN VE ŞİKÂYET MEKANİZMALARI

23. Merkezde çocukların istek ve şikâyetlerini İdareye iletilebilmesi için dilek ve şikâyet kutularının bulunmadığı gözlemlenmiştir.³ Merkezde bulunan çocuklarla yapılan görüşmelerde, herhangi bir talepleri ya da şikâyetleri olduğunda grup sorumluları ile görüşebildikleri dile getirmişlerdir.

24. Ziyaret esnasında gerçekleştirilen görüşmelerde genel itibarı ile merkezde kalan çocukların, personel ve İdareden memnun olduğu gözlemlenmiş, herhangi bir işkence, kötü muamele, aşağılayıcı ceza iddiası veya bulgusuyla karşılaşılmamıştır.

4.3. SAĞLIK HİZMETLERİ

25. Merkezde 1 sağlık memurunun görev yaptığı, çocuklara ilaçlarının günlük olarak sağlık personelinin kontrolünde verildiği bilgisi alınmıştır.

26. Merkez revirinde sağlık malzemeleri bakımından herhangi bir eksiklik olmadığı, ilaç takipleri, pansuman, sevk vb. süreçlerin usulüne uygun şekilde gerçekleştirildiği, ayrıca çocukların sağlık dosyalarının bu serviste muntazam tutulduğu gözlemlenmiştir.

27. Merkez revirinde bazı ilaçların tarihlerinin geçmiş olduğu görülmüş, söz konusu ilaçlar ziyaret anında yetkililer tarafından imha edilmiştir.

28. Merkezde sağlık nöbeti tutulmadığı, acil durumlarda 112 Acil Çağrı Merkezinden faydalandığı bilgisi alınmıştır.

29. İdarece, Merkeze çocuk kabulü ile birlikte sağlık servisi tarafından genel sağlık bilgilerinin alındığı, sağlık kontrollerinin yapılmasının ardından, ihtiyaç duyuluyor ise gerekli tedavi planının oluşturulduğu ve planın sağlık birimi tarafından takip edildiği ifade edilmiştir.

---

³ CPT'ye göre etkili şikâyet prosedürleri kötü muameleye karşı temel bir güvencedir. Bu kapsamda, kurumda tutulan kişilerin kendisinin, ailesinin veya yasal temsilcisinin hem kurumun idaresine hem de bağımsız organlara başvuru yapabilmesi önem taşımaktadır. CPT, Means of restraint in psychiatric establishments for adults, CPT/Inf(2017)6.

30. Merkezde kendileriyle görüşme yapılan çocuklardan; sağlık hizmetlerine erişimde herhangi bir sorun yaşamadıkları, acil durumlarda hemen hastaneye götürüldükleri, sağlık hizmetlerine erişimde bakım personeli yardımı ile sağlık servisi ile iletişime geçilerek gereğinin yapıldığı bilgisi alınmıştır.
31. Pandemi sebebiyle evlere ayda 1 defa dezenfeksiyon, ayrıca yaz aylarında ayda 1 defa zararlı haşerelere karşı ilaçlama işlemleri yapıldığı bilgisi alınmıştır.
32. Pandeminin başlaması ile birlikte Merkezde sağlık personeli tarafından, çocuklara pandemi ile ilgili olarak bilgilendirme ve korunma eğitimi verildiği, ücretsiz olarak kişisel hijyen ve bakım ürünleri ile medikal maske dağıtımının düzenli olarak yapıldığı bilgisi alınmış, görüşme yapılan çocuklar da pandemi ile ilgili bilgilendirmelerin yapıldığı ve hijyen malzemelerinin yeterli olduğunu teyid etmiştir.

4.4. PSİKO-SOSYAL SERVİS HİZMETLERİ

33. Çocuklar ile yapılan ilk görüşme sonrası ilgili formların Psiko-sosyal servis birimi tarafından doldurularak uygulama planının oluşturulduğu, hazırlanan planlamalar doğrultusunda çocuğun ihtiyaçlarının, psiko-sosyal gelişimi ile ilgili çalışmaların takip edildiği anlaşılmıştır.
34. İdareden; Merkeze çocuğun kabulünün yapıldığı gün itibari ile Merkez kurallarının çocuğa anlatıldığı, varsa sorularının cevaplandırıldığı, birlikte kalacağı çocuklarla ve personel ile tanıştırıldığı, gezdirilmek sureti ile çocuğa merkezin tanıtıldığı bilgisi alınmıştır.
35. Personelin Merkezde geceleri nöbet usulü ile çalıştığı, Merkeze yeni gelen çocuk için ilgili personel tarafından grup etkinliği veya grup çalışması yapılarak uyum çalışmalarının yapıldığı, ziyaret tarihine kadar merkezde uyum sorunu yaşayan herhangi bir çocuk olmadığı bilgisi alınmıştır.
36. Merkezde koruma ve bakım altında bulunan çocukların sigara alışkanlığının olmadığı, çocukların Merkez bakımında olduğu sürece sigara kullanımına izin verilmediği, kötü alışkanlıkların zararları ve bunlardan korunma ile ilgili, paydaş kurumlardan da destek alınarak düzenli eğitimler verildiği bilgisi alınmıştır.
37. Ziyaret Heyetince incelenen belgelerden Merkezde ziyaret tarihi itibari ile kuruluşu izinsiz terk eden çocuk bulunmadığı, son dört sene içerisinde kuruluştan izinsiz ayrılan dört çocuk olduğu anlaşılmıştır. Bu çocuklarla ilgili Koordinasyon ve Değerlendirme Toplantısı

yapılarak, Merkez dışında geçirdikleri sürecin etkileri ve tekrar kaçmalarının önüne geçmek adına her çocuk için bireysel planlama yapılarak mesleki çalışmalar gerçekleştirildiği ifade edilmiştir.

4.5. EĞİTİM, FAALİYETLER VE GÜNLÜK YAŞAM

38. Merkezde fiilen kalan 21 çocuktan 16'sının örgün eğitime devam ettiği, lise son sınıf öğrencisi olan bir çocuğun okul dışında üniversiteye hazırlık kursuna gittiği, 13-18 yaş aralığındaki çocukların okula gitmek için toplu taşıma kullandıkları, 0-12 yaş grubunda bulunan çocukların ise Kurum aracı ile okula gittikleri bilgisi alınmıştır.
39. Merkezde konferans salonu bulunduğu görülmüş, toplu olarak yapılacak drama, tiyatro, sinema vb. tüm etkinliklerin bu salonda yapıldığı anlaşılmıştır. Etkinlik odasında; resim eğitimi, değerler eğitimi, grup sorumlularının bilgilendirme çalışmalarının yapıldığı öğrenilmiş, eğitici zekâ oyunlarının ise yeterli olmadığı bilgisi alınmıştır.
40. Görüşme yapılan grup sorumlularından; çocukların eğitim bilgilerinin temin edilerek eğitimlerine devamlarının sağlanması için gerekli çalışmalar yapıldığı, Çocukların okul süreçlerine tümüyle dâhil olduğu, okula devamlılık, ders başarısı ve okul nakil durumları gibi hususların grup sorumluları tarafından takip edildiği bilgisi alınmıştır.
41. Merkezde kalan çocukların yasal bir engel olmadığı sürece örgün eğitime devamlarının sağlandığı, ancak yaş vb. sebeplerle örgün eğitime devam edemeyen çocukların açık öğretime yönlendirildiği belirtilmiştir.
42. Pandemi süresince merkezde kalan çocukların derslerine online olarak devam ettiği, bu süreçte çocukların çevrimiçi programlar üzerinden düzenli eğitim almaları için dizüstü bilgisayarların temin edildiği, bilgisayarların yeterli olmadığı durumlarda çocukların Merkez bilgisayarları ile desteklendiği, 15 yaş üstü çocukların ise cep telefonu kullanımı ile derslere katılımlarının sağlandığı bilgisi alınmıştır.
43. İdarece; Merkezde yapılacak faaliyetlerin belirli bir takvime bağlı olmadığı, etkinliklerin ihtiyaca yönelik olarak planlandığı, okul dönemlerinde genellikle hafta sonları etkinliklerin yapıldığı ifade edilmiştir.
44. Merkez içerisinde resim ve drama kursları yapıldığı, ayrıca Halk Eğitim Merkezinden ahşap boyama ve okuma yazma kurslarına katılım sağlandığı gözlenmiş, kendileriyle görüşme yapılan çocuklarca etkinliklere katıldıkları ifade edilmiştir. Bitlis Sosyal Hizmet Merkezi

tarafından Körling ve kayak etkinlikleri gerçekleştirildiği, Merkezde kalan çocukların bu etkinliklere katılım sağladığı öğrenilmiştir.

45. Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü tarafından organize edilen kamplara katılım sağlandığı, en son 2019 yılı Ağustos ayında 0-12 yaş erkek grubu ile İzmir ilinde bir haftalık kamp düzenlendiği, bu kamplara katılacak çocukların seçiminde tavır ve davranış güzelliği, kuruluş kurallarına riayet, ders başarısı gibi kriterler dikkate alınarak bu konularda uyum ve gayret gösteren çocuklara öncelik tanındığı öğrenilmiştir.
46. Merkezde müstakil bir kütüphane olmadığı, çocukların kaldıkları evlerde salonda 3-4 raflı mini bir kitaplık bulunduğu ve burada muhtelif kitapların bulunduğu görülmüştür. Ayrıca yine çocukların kaldıkları evin üst katında çalışma odası olarak kullanılan odada ders kitaplarının bulunduğu görülmüştür. Kendileriyle görüşme yapılan çocuklar istedikleri bir kitap olduğunda grup sorumluları ile görüşerek temin edebildiklerini dile getirmişlerdir.
47. İdare tarafından yaşam programlarının çocukların yaş, fiziksel ve psikolojik durumlarına göre psiko-sosyal servis birimi tarafından hazırlandığı, ev içerisinde düzeni bozma gibi uyumsuz davranış gösteren çocuk ya da çocuklarla bireysel görüşmeler yapılarak ortama uyumlarının sağlanmaya çalışıldığı, çocukların yaşı, fiziksel ve psikolojik durumu göz önüne alınarak Merkez içinde veya dışında gerçekleştirilecek etkinliklerden bir süre muaf olma kısıtlaması uygulandığı ifade edilmiştir.
48. İdareden; pandemi öncesinde Merkezde çeşitli gönüllü grupların çalışmalar yaptığı, bu meyanda Ağız ve Diş Sağlığı Merkezi yetkilileri tarafından gönüllü olarak ağız ve diş sağlığı hakkında çocuklara eğitim verildiği, İŞKUR bünyesinde gönüllü olarak sertifikalı okul sonrası rehberlik cv hazırlama, online iş başvurusu vb. konularda bilgilendirme yapıldığı, gönüllü sağlık çalışanları tarafından üreme sağlığı eğitimi verildiği bilgisi alınmıştır.
49. İdareden; Merkezde gelişim geriliği bulunan çocukların okul haricinde özel eğitim aldıkları, ağır engeli bulunan bir çocuk için ise (Cerebral Palsi) nakil talep edilerek durumuna uygun bir Merkeze gönderilme sürecinin başlatıldığı bilgisi alınmıştır.

4.6. DIŞ DÜNYA İLE İLETİŞİM, ZİYARET VE AİLELERLE ETKİLEŞİM

50. İdare tarafından, pandemi dönemi öncesinde Merkezde koruma ve bakım altında bulunan çocukların hafta sonu ve tatillerde yıl içerisinde toplam 70 günü geçmeyecek şekilde aileleri yanında kalmalarına izin verildiği, ailelerinin çocukları merkez içerisinde ziyaret edebildikleri, pandemi süreci ile birlikte dış dünya ile iletişim ve sosyal faaliyetlerde ciddi bir kısıtlamaya gidildiği, pandemi süresince ise merkez içi ve dışı aile görüşmeleri ve günlük izinlerin tümüyle iptal edildiği belirtilmiştir.
51. Merkezde kalan çocukların birinci derece akrabalarının vefatı halinde cenaze törenlerine katılım sağlayabildikleri, haftada bir kez telefon ile görüşme imkânının olduğu, bu düzenlemenin merkezde görev yapan meslek elemanları tarafından yapıldığı, kendileriyle görüşme yapılan çocuklardan telefon görüşmeleri ile alakalı herhangi bir olumsuzluk yaşamadıkları bilgisi alınmıştır.
52. Merkezde kalan çocukların tatil zamanlarında uzman personelin uygun görmesi halinde ailelerin yanlarına yatılı olarak izne gönderildiği ifade edilmiştir. Bunun haricinde Merkeze ziyarete gelen ailelerin ise uzmanlar eşliğinde çocuklarıyla görüşmelerinin sağlandığı dile getirilmiştir.
53. Yaş ve gelişimi uygun olan çocukların özgüveninin gelişimi açısından olumlu katkıları olacağı düşünülerek sağlık kuruluşuna bireysel olarak gitmelerine izin verildiği ifade edilmiştir.
54. Pandemi sürecinde ailesinin yanına gitmesi uygun görülen çocukların aile yanına gönderildiği, aile yanından Merkeze dönüşte pandemi tedbirleri kapsamında karantinada tutulduğu, evlerde izolasyon için bir oda belirlendiği veya Merkez kapasitesine göre uygun olan boş bir ev varsa orada izolasyonun tamamlandığı öğrenilmiştir.
55. Merkezde kalan çocuklardan 15 yaş ve üzeri olanların grup sorumlusunun uygun görmesi halinde cep telefonu kullanımına izin verildiği, telefonların kolay iletişim sağlamak için genellikle Kurum dışına çıkıldığı durumlarda verildiği öğrenilmiştir.
56. Merkezdeki güvenlik görevlilerinin 7/24 saat esasına göre görev yaptığı ifade edilmiştir.
57. Merkezdeki çocuklar ile ilgilenen gönüllü kurum, kuruluş ve kişilerin bulunduğu, bu bağlamda İl Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı okul personeli, Gençlik ve Spor İl Müdürlüğüne bağlı personel ve Bitlis'teki üniversite öğrencilerinin gönüllü olarak Merkeze ziyaretler düzenledikleri, özel sektör tarafından ise çeşitli organizasyonlar ve geziler düzenlendiği, bağışlar yapıldığı bilgisi alınmış, ziyaret gününde de Merkeze Üniversite öğrencilerinin geldiği ve İdareden gönüllü çalışmalar ile ilgili bilgi aldığı görülmüştür.

4.7. BESLENME

58. İdare tarafından, yemek menülerinin haftalık olarak hazırlandığı, listelerin çocukların istekleri dikkate alınarak oluşturulduğu, listelerin oluşturulması sürecine diyetisyen veya gıda mühendisinin dâhil olmadığı ifade edilmiştir.
59. İdarece, yemeklerin evlerin mutfağında bakım personeli tarafından hazırlandığı, özel beslenme ihtiyacı olan çocuk bulunmadığı ifade edilmiş, kendileri ile görüşme yapılan çocuklardan, yemeklerin yeterli ve lezzetli olduğu, özel istedikleri olduğunda bakım personelleri ile birlikte hazırlayabildikleri bilgisi alınmıştır.
60. Kendileri ile görüşme yapılan çocuklar tarafından mutfakları istedikleri zaman kullanabildikleri, malzeme temininde güçlük yaşamadıkları, merkez bütçesinden karşılanamayan ve ihtiyaç duydukları ürünleri kendi harçlıkları ile sipariş vererek karşıladıkları ifade edilmiş, ayrıca her bir ev için tahsis edilen gıda malzemelerinin; ev içinde depo olarak kullanılan bir odada tutulduğu, depo olarak kullanılan oda kapısının ziyaret esnasında açık olduğu görülmüştür.

5. DEĞERLENDİRME VE TAVSİYELER

5.1. DEĞERLENDİRME

61. Kurum İdaresi, ziyaret heyeti ile iş birliği içinde hareket etmiş, heyetimizin bütün birimlere bekletilmeksizin erişimini sağlamış, çocuklarla görüşmeler yapılabilmesi için gerekli önlemleri titizlikle almış ve talep edilen bilgi ve belgelere erişimi sağlamıştır. Kurum İdaresinin Ziyaret Heyetimizin işlerini kolaylaştırıcı tutumu Heyetimizce memnuniyetle karşılanmıştır.

5.2. TAVSİYELER

5.2.1. MERKEZ İDARESİNE YÖNELİK TAVSİYELER

62. Çocukların çevresine olan yoğun merak duyguları, her şeyi bilme, öğrenme, dokunma, tatma istekleri dikkate alındığında; muhtemel tehlikeler öngörülerek çocuklara güvenli bir ortam hazırlamak, tehlikeli durum ve nesnelere önceden düşünüp ortadan kaldırmak,

çocukların yaşadığı çevreyi kontrol altında tutmak, tehlikeli materyalleri (ilaç, deterjan vs.) ortadan kaldırılmak⁴ gerekir. Çocukların yüksek yararı ilkesi gereği, Merkezdeki 0-6 yaş grubu çocukların yaşam alanlarının bahsedilen hususlar dikkate alınarak daha güvenli hale getirilmesi için yeniden düzenlenmesi;

63. Çocukların zihinsel ve bedensel gelişimlerinde yeterli ve dengeli beslenmenin önemi dikkate alınarak yemek listelerinin oluşturulmasında diyetisyen veya gıda mühendisinden destek alınması⁵;
64. Merkezin bulunduğu kampüs bahçesinde çocukların zaman geçirebilecekleri uygun alanın olmaması dikkate alınarak kampüs bahçesinin çocukların oyun ve eğlence ihtiyacını karşılayacak şekilde genişletilerek düzenlenmesi;
65. Revirde bulunan ilaçların tarihlerinin belli aralıklarla kontrol edilerek son kullanma tarihi geçmiş ilaçların revirde bulundurulmamasına azami dikkat gösterilmesi;

5.2.2. BİTLİS AİLE VE SOSYAL HİZMETLER İL MÜDÜRLÜĞÜNE YÖNELİK TAVSİYELER

66. Koruma Bakım ve Rehabilitasyon Merkezleri Yönetmeliği'nin 8. maddesinde; “Çocuk Koruma İlk Müdahale Birimine kabul edilen çocuklar hakkında, ilçe/il Sosyal Hizmetler Müdürlüğüne çocuğun kabul tarihini takip eden ilk beş iş günü içerisinde gerekli sosyal inceleme yaptırılarak uygun hizmet modeli belirlenir. Bu amaçla aileler ile bağlantı kurulur, gerekirse ilk rehabilitasyon çalışmaları başlatılır, kurum içi veya kurumlar arası havale işlemleri gerçekleştirilir.” denilmektedir. Bitlis Çocuk Evleri Sitesi Müdürlüğü kampüsü içerisinde yer alan bir ev çocuk koruma ilk müdahale birimi olarak çalışmakta olup, söz konusu birimin işleyişinin farklılığı, kalan çocuklar için henüz hizmet modelinin belirlenmemiş olması gibi nedenlerle çocuk evlerinde kalan çocuklarla ilk müdahale birimi olarak çalışan evlerde kalan çocukların iletişiminin mümkün olduğunca asgari düzeyde

---

⁴ Ev Ortamının Çocuğun Gelişimine Göre Düzenlenmesi, Temmuz-Ağustos-Eylül 2006 Yıl:8 Cilt: 3 Sayı:10

⁵ Yetiştirme Yurtlarının Kuruluş ve İşleyişine İlişkin Yönetmelik'in 15' inci maddesi: “Çocukların beslenmeleri ile ilgili cetvellerin hazırlanması ve uygulanmasını sağlamak, yemek listeleri hazırlanırken çocukların isteklerini göz önünde bulundurmamak ve Çocuk Temsilcisi ile birlikte listeleri hazırlamak” ve Çocuk Yuvaları Yönetmelik'in 17. Maddesi: “Çocukların beslenmeleri ile ilgili cetvellerin hazırlanmasını ve uygulanmasını sağlamak”.

tutulmasını sağlanması, mümkünse, söz konusu birimin ayrı bir yerde hizmet vermesinin sağlanması;

5.2.3. AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞINA YÖNELİK TAVSİYELER

67. Koruma Bakım ve Rehabilitasyon Merkezleri Yönetmeliği'nin 8. maddesinde; “Çocuk Koruma İlk Müdahale Birimine kabul edilen çocuklar hakkında, ilçe/il Sosyal Hizmetler Müdürlüğüne çocuğun kabul tarihini takip eden ilk beş iş günü içerisinde gerekli sosyal inceleme yaptırılarak uygun hizmet modeli belirlenir. Bu amaçla aileler ile bağlantı kurulur, gerekirse ilk rehabilitasyon çalışmaları başlatılır, kurum içi veya kurumlar arası havale işlemleri gerçekleştirilir.” denilmektedir. Bitlis Çocuk Evleri Sitesi Müdürlüğü kampüsü içerisinde yer alan bir ev çocuk koruma ilk müdahale birimi olarak çalışmakta olup, söz konusu birimin işleyişinin farklılığı, kalan çocuklar için henüz hizmet modelinin belirlenmemiş olması gibi nedenlerle çocuk evlerinde kalan çocuklarla ilk müdahale birimi olarak çalışan evlerde kalan çocukların iletişiminin mümkün olduğunca asgari düzeyde tutulmasını sağlanması, mümkünse söz konusu birimin ayrı bir yerde hizmet vermesinin sağlanması; ilin nüfusu ve hizmet verilenlerin sayısı gibi kriterler dikkate alınarak ilk müdahale birimlerinin müstakil birimler olarak yapılandırılmasının hizmet kalitesine sağlayabileceği katkının değerlendirilmesi, gerektiği takdirde buna ilişkin mevzuat düzenlemesinin yapılması;

hususları tavsiye edilmektedir.